

Forslag til hørings svar til Plan for samisk kirkeliv 2019-2029 fra Sør-Hålogaland bispedømme:

Generelle innspill til planen:

Sør-Hålogaland bispedømmeråd anser dokumentet som godt gjennomarbeidet der de viktige elementene er tatt med.

Kommentarer til enkeltdeler i planen:

Kap 2.3 s.23 – Samisk kirkeliv i lulesamisk språkområde:

Sør-Hålogaland bispedømme påpeker at Tysfjord kommune opphører fra 2020 og det vil fra 2020 bli endringer i det lulesamiske språkforvaltningsområdet.

Det må derfor fremgå i planen at Tysfjord kommune deles og det blir endringer i det nye lulesamiske språkforvaltningsområdet.

s.25 Sør-Hålogaland bispedømmeråd anfører at Samarbeidsrådet for kristne kirker i Barentsområdet (SKKB) har et av sine satsningsområder ifht urfolk. SKKB arbeider ifht dialog og møtepunkter mellom ortodokse og lutherske samer i Norge, Finland, Sverige og Nordvest Russland. På samiske kirkedager har SKKB særskilt ansvar for russiske samers deltakelse.

Kap 3.1 s 26: «Den norske kirkes ansvar for samisk kirkeliv».

Forslag til en ny overskrift: «Samisk kirkeliv som en integrert del av Den norske kirke»

Kap 3.7 S.34 om forsoning: I forsoningsbegrepet savnes en beskrivelse av samisk trosliv og livsanskuelse.

Dette må belyses i den prinsipielle delen og under visjon og strategiske mål for samisk kirkeliv.

Strategidelen – innspill til hørings spørsmål samt andre innspill:

4.1 Samisk språk og innhold i kirke- og gudstjenesteliv:

- Hvordan øke antall ansatte og frivillige medarbeidere med kompetanse i samisk språk og kultur:
  - Det må arbeides for bedre stipendordninger og støtteordninger for søkere med samisk bakgrunn og søkere som utdanner seg innen samisk språk og kultur.
  - Det bør legges til rette for at bispedømmene har økonomi til å styrke ansattes kompetanse innen samisk språk, kultur og trosforståelse.

- Hvordan øke andelen liturgiledd i gudstjenester på samiske språk:
  - Lokale grunnordninger for gudstjenesteliv må inneholde samiske ledd.
  - Liturgiske språkkurs i prostiene fremheves og kirkelige ansatte gis opplæring til å bruke nye liturgiledd.
  - Det må tilstrebes økt bruk av Samisk språk og kulturuttrykk i Den norske kirkes liturgier.

Strategier- biskopen og bispedømmerådets arbeid:

- Ved alle samlinger og kurs i regi av bispedømmeråd og Kirkeråd skal det samiske synliggjøres.

4.2 Samisk innhold i trosopplæringen:

- Hvordan styrke trosopplæringen for barn i samiske miljø?:
- Hvordan ivareta samisk innhold i trosopplæringen der samer er i mindretall?:
  - Det må være strategisk kommunikasjon mellom Samisk kirkeråd og bispedømmerådene.
  - Det må legges til rette for at kirkelige ansatte får kunnskap om samisk kultur, kirkeliv og tro.
  - Samisk ungdomsrepresentasjon til bispedømmenes ungdomsråd og Ungdommens Kirketing må sikres.
  - Informasjon om trosopplæringsmateriell på samisk må styrkes i alle ledd.

4.3 Diakoni:

- Hvordan kan samers behov for språk og kulturforståelse møtes i det diakonale arbeidet i menighetene?
  - Medarbeidere i Den norske kirke får tilbud om språk og kulturkompetanse. Det fremtidige målet er at alle kirkelige medarbeidere får tilbud om tilstrekkelig grunnkompetanse - for å kunne høyne bevisstheten på det diakonale aspekt knyttet til den samiske historien og minoritetsstatus.
- Hva slags kompetanse kreves for diakoner og diakonimedarbeidere i samiske områder i fremtiden?
  - Krisearbeid og psykisk helse: Kirkelige ansatte må ha tilgang på kunnskap om samisk kultur og tradisjon i dette arbeidet, for at folk skal bli møtt på en verdig måte.
  - Beredskapsarbeid: De samiske perspektivene bør ivaretas i beredskapsarbeidet lokalt og regionalt, og synliggjøres i planer og strategier.
  - Åndelig omsorg, sjelesorg, samtaler for barn og unge ivaretas ifht det samiske.

4.4 Dialog og forsoning:

- Hvordan kan menigheter bidra i dialog- og forsoningsarbeid som er aktuell i samisk kontekst?
  - Dialog og forsoningsarbeid må være på de samiske premisser og ut fra ønsker som den samiske befolkningen har. Sør- Hålogaland bispedømmeråd støtter behovet for en gjennomgang av forsoningsarbeid knyttet til den urett samene har vært utsatt for av storsamfunnet.
- Hvordan kan Den norske kirke samhandle og samarbeide med læstadianske forsamlinger og organisasjoner knyttet til det samiske samfunnet og samisk kirkeliv.
  - Dette er avhengig av de ulike læstadianske miljøene. Fra Sør- Hålogaland bispedømmeråds side er det viktig å ha en konstruktiv og respektfull dialog med de læstadianske miljøene i vårt bispedømme.

4.5 Rekruttering:

- Hvordan rekruttere flere til frivillig arbeid og engasjement for samisk kirkeliv?
- Hvordan få flere samer til å velge kirkelig utdanning?
- Hvordan øke kompetansen i samisk språk, kirkeliv og samiske kristne tradisjoner blant ansatte i Den norske kirke?

Se også under pkt 4.1 vedr disse spørsmålene.

- Bispedømmet arrangerer kurs og felles møteplasser der kompetansen om samisk kultur og språk kan økes.
- Alle bispedømmerådsarrangementer har noe samiske tema, salmer, kulturuttrykk.

4.6 Kultur:

- Hvordan kan ulike kulturuttrykk fra samisk tradisjon være til støtte i det gudstjenestelige liv og menighetsarbeid?
- Hvordan kan samisk salmesang og kirkemusikk i ulike områder besvares og videreutvikles
- Arbeidet med innsamling og nedskrivning av samisk salmesangtradisjon utvikles og opprettholdes.
- Samisk salmesang må synliggjøres og brukes. Det må legges til rette for forsangere som synger salmene på samisk.
- Gi økt bevissthet hos menighetene om samisk kunstuttrykk og utsmykning i kirkelige sammenhenger, for eksempel ved kirkerommets utsmykning, i kirkelige tekstiler og informasjonsmateriell. Dette må gjøres særskilt i de samiske forvaltningsområdene, men også i kirkene utenfor de samiske forvaltningsområdene.

4.7 Demokrati:

- Hvordan kan rekruttering av samiske kandidater til kirkevalg gjøres på en god måte?
- Rekruttering: Det må satses på synliggjøring av samisk kirkeliv og opplæring av unge. Ungdomsrådene, SUNG og UKT /UKM og samiske ungdomsleirer er arenaer som må brukes bevisst ifht rekruttering.
- Hvordan styrke samarbeidet med SKR og samiske representanter i BDR og menighetsråd:
- Når Samisk kirkeråd arrangerer møter på ulike plasser bør dette være i dialog med de respektive BDR.
- Sammensetningen i bispedømmets arbeidsgruppe / utvalg for samisk kirkeliv bør bestå av personer som sitter i SKR og BDR for å få en hensiktsmessig og gjennomgående representasjon.
- Det bør være årlige møter mellom SKR og bispedømmerådets representanter. Her kan valgmøtet være en viktig arena.
- SKR bør ha jevnlig møter med de valgte BDR i de samiske forvaltningsområdene.
- SKR bør være representert ved menighetsrådskurs i de samiske forvaltningsområdene og andre strategiske steder i bispedømmene.